

**Opinia do ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty
oraz o zmianie niektórych innych ustaw
(druk nr 50)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Zasadniczym celem uchwalonej przez Sejm w dniu 27 stycznia 2012 r. ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw jest wydłużenie okresu, w którym o podjęciu nauki w szkole podstawowej przez dziecko sześciolatnie decydować będą rodzice. Ponadto jak wynika z uzasadnienia do rządowego projektu ustawy (druk sejmowy nr 102) proponowane zmiany pozwalają na wydłużenie czasu potrzebnego niektórym organom prowadzącym (przede wszystkim gminom) i dyrektorom szkół podstawowych na odpowiednie przygotowanie szkół do obniżenia wieku rozpoczynania spełniania obowiązku szkolnego do sześciu lat.

Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. nowelizująca ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, wprowadzająca od 1 września 2012 r. obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatnich, zawierała regulacje przewidujące, iż proces obniżania wieku, w którym dziecko ma obowiązek szkolny, rozłożony zostanie na trzy lata szkolne.

Jednocześnie w latach 2009-2011 rodzice mogli na swój wniosek odroczyć lub przyspieszyć o jeden rok rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego.

Nowelizacja ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw w szczególności polega na wydłużeniu o dwa lata okresu, w którym o podjęciu nauki w szkole podstawowej przez dziecko sześciolatnie, urodzone w latach 2006 i 2007, zadecydują rodzice (dodawany art. 13a ust. 1 w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty).

Należy jednak podkreślić, iż w myśl postanowień proponowanej regulacji, w przeciwieństwie do rozwiązań obowiązujących w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012, wnioski rodziców o objęcie dziecka sześciolatkiem obowiązkiem szkolnym będzie wiążący dla dyrektora szkoły podstawowej.

Opiniowana ustawa wskazuje, że dzieci sześciolatki urodzone w latach 2006 i 2007, które zgodnie z decyzją rodziców nie rozpoczną nauki w klasie I szkoły podstawowej od dnia 1 września 2012 r. albo 2013 r., będą miały obowiązek kontynuowania edukacji przedszkolnej¹⁾, natomiast zapewnienie warunków do spełniania tego obowiązku będzie w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 zadaniem własnym gminy. Ponadto ustawa przewiduje, iż w określonym powyżej dwuletnim okresie przejściowym zachowuje się dotychczasowy obowiązek gmin w zakresie dowożenia dzieci sześciolatków, których droga do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego jest dłuższa niż 3 km (dodawany art. 13a ust. 2 i 3).

Jednocześnie, w myśl dodawanego art. 13c w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014, nauczyciele wychowania przedszkolnego, w ramach prowadzonych zajęć z dziećmi sześciolatkami, które będą kontynuować przygotowanie przedszkolne, mają obowiązek rozwijania nabytej wiedzy i umiejętności tych dzieci, uwzględniając ich potrzeby rozwojowe. Jak wynika z uzasadnienia nauczyciele prowadząc zajęcia wychowania przedszkolnego powinni mieć na uwadze doskonalenie wcześniej nabytych przez dziecko wiedzy i umiejętności poprzez stawianie dziecku do rozwiązywania coraz trudniejszych zadań.

Ustawa ponadto podtrzymuje w stosunku do dzieci urodzonych w latach 2005 – 2006, regulację przewidzianą w art. 13 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, w zakresie wyłączenia stosowania art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o systemie oświaty w brzmieniu nadanym mu przywołaną nowelizacją.

W konsekwencji powyższych uregulowań obowiązek szkolny dla dzieci sześciolatków zostanie wprowadzony od dnia 1 września 2014 r. (art. 1 pkt 2 noweli).

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

¹⁾ Ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadziła od dnia 1 września 2011 r. obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci pięcioletnie.

Sejm uchwalił ustawę na 6. posiedzeniu w dniu 27 stycznia 2012 r. w oparciu o rządowy projekt ustawy (druk sejmowy nr 102), który został wniesiony w dniu 4 stycznia 2012 r. w trybie pilnym. Rada Ministrów uznała wymieniony projekt za pilny ze względu na oczekiwania społeczne, związane z szybkim rozstrzygnięciem terminu objęcia obowiązkiem szkolnym dzieci sześciolatków.

Pierwsze czytanie odbyło się w dniu 12 stycznia 2012 r. na posiedzeniu sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. W sprawozdaniu zawartym w druku sejmowym nr 113 wymienione komisje przyjęły projekt ustawy bez poprawek i zawnioskowały o przyjęcie ustawy w brzmieniu przedłożenia.

W trakcie drugiego czytania projektu ustawy, które miało miejsce na 6. posiedzeniu Sejmu w dniu 25 stycznia 2012 r., zgłoszono trzy poprawki, których celem, jak wynika z przebiegu prac sejmowych, była całkowita i bezterminowa likwidacja obowiązku szkolnego sześciolatków.

W związku z powyższym projekt został ponownie skierowany do Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w celu ich rozpatrzenia (dodatkowe sprawozdanie druk sejmowy nr 113-A).

Poprawki te nie uzyskały akceptacji Izby w trakcie trzeciego czytania.

III. Uwagi szczegółowe

Dodawany niemiejszą nowelizacją art. 13c ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którym w ramach zajęć wychowania przedszkolnego nauczyciel rozwija wiedzę i umiejętności dziecka sześciolatka (kontynuującego przygotowanie przedszkolne) uwzględniając jego potrzeby rozwojowe, może budzić pewne wątpliwości z punktu widzenia § 11 Zasad techniki prawodawczej. Zgodnie z przywołaną dyrektywą w ustawie nie zamieszcza się wypowiedzi, które nie służą wyrażaniu norm prawnych, a w szczególności apeli, postulatów, zaleceń i upomnień oraz uzasadnień formułowanych norm. Mając to na uwadze, za wadliwe uważa się zamieszczanie w tekście prawnym wypowiedzi służących uzasadnieniu wprowadzenia danych norm, zachęcaniu do ich realizowania, upomnieniu, że dane normy powinny być przestrzegane²⁾.

Zgodnie z postanowieniami ustawy o systemie oświaty cele i treści w zakresie wiedzy i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu określonego etapu

²⁾ Por. S. Wronkowska, M. Zieliński, *Komentarz do zasad techniki prawodawczej*, Warszawa 2004, s. 48.

edukacyjnego określać powinna odpowiednia podstawa programowa. A zatem w zakresie realizowania przygotowania przedszkolnego dzieci sześcioletnich wystarczającym wyznacznikiem dla nauczycieli winna być podstawa programowa wychowania przedszkolnego. Powyższe stwierdzenie znajduje odzwierciedlenie w tezach uzasadnienia do rządowego projektu ustawy odnoszących się do wątpliwości szeregu podmiotów w kwestii niedostosowania podstawy programowej realizowanej przez dzieci sześcioletnie, które będą kontynuować wychowanie przedszkolne. Zgodnie ze stanowiskiem strony rządowej "w ramach obowiązującej podstawy programowej jest możliwe realizowanie przygotowania przedszkolnego dzieci sześcioletnich" (por. str. 15 uzasadnienia).

Mając powyższe na uwadze należy uznać, iż przepis dodawanego art. 13c ma charakter postulatu, zaś jego umiejscowienie w ustawie z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw, służyć ma jedynie zachęceniu do realizowania bądź upomnieniu do przestrzegania założeń obowiązującej podstawy programowej wychowania przedszkolnego, co w świetle § 11 Zasad techniki prawodawczej czyni ten przepis zbędnym.

W związku z powyższym proponuje się rozważenie następującej poprawki.

Propozycja poprawki:

- w art. 1 w pkt 1:
 - a) w zdaniu wstępnym wyrazy "art. 13a – 13c" zastępuje się wyrazami "art. 13a i 13b",
 - b) skreśla się art. 13c.

Mirosław Reszczyński

Legislator